

ДЕРЖАВНИЙ СЛУЖБОВЕЦЬ: ДОСВІД КАНАДИ

(представлено к.е.н. І.М. Нога)

Сьогодні актуальним питанням у процесі реформування державного управління України є формування ефективної моделі державного управління, пріоритетом якої є злагоджена робота органів влади й ефективна їх діяльність, а також економічне зростання країни задля розвитку людського й соціального капіталу.

Неабиякий інтерес у цьому питанні заслуговує дослідження зарубіжного досвіду системи державного управління Канади, а саме система підготовки державних службовців протягом їх професійної діяльності.

Кількість державних службовців на 2017 рік складає 262 696 осіб, тобто 0,72% від загальної кількості населення країни (36,592 млн осіб) [4], при тому що у таких європейських країнах, як Швеція, Франція, Німеччина, цей показник варіюється від 10 до 3%. Але така ситуація не свідчить про недостатній рівень керованості в Канаді. Сьогодні Канада займає перші позиції у світі з найбільш ефективних моделей державного управління. Треба зазначити, що ефективна Канадська система державного управління сформована під впливом інших держав, зокрема Великобританії, Франції, США. Отже вона поєднує власний досвід і досвід інших держав.

Діяльність державної служби Канади регламентується 20 законами [2], ключовими з яких є такі: Закон про доступ до інформації; Закон про фінансове адміністрування; Закон про найм на державну службу; Закон про відносини державних службовців з роботодавцями; Закон про пенсійне забезпечення державних службовців й інші.

Особливі переваги державного управління в Канаді:

постійне удосконалення системи державного управління, однак загальні принципи системи не змінюються;

високий ступінь прозорості, що досягається через відкритість і публічність інформації;

щорічна звітність діяльності та фінансових витрат усіх підрозділів державної служби;

високий рівень соціальних гарантій, що підкреслює високий імідж державної служби;

обов'язкова система постійного підвищення кваліфікації державних службовців усіх рівнів.

Треба відмітити, що кожна посада в системі державної служби Канади має свій рівень для позначення рангу або складності в межах професійної групи чи підгрупи. Рівень посади встановлюється шляхом оцінки відповідно до

кваліфікаційного стандарту цієї професійної групи. Рівень посади визначає відносну цінність у межах організації ієрархії та розмір заробітної

плати. Наприклад, у сільськогосподарській сфері таких рівнів 8, у сфері зовнішньої політики тільки 4, а у сфері зв'язку – 7.

Рушійною силою під час досягнення досконалої та стабільної системи державної служби є система професійного навчання державних службовців, де головним навчальним закладом у цьому питанні згідно Закону про модернізацію державної служби Канади є Канадська школа державної служби (Canada School of Public Service - CSPS), також власні навчальні програми мають міністерства і відомства Канади, деякі тренінгові інститути та центри. Академічне навчання за ступенем бакалавра та магістра державного управління або державної політики пропонують університети Канади (Queen's, Carleton, Dalhousie, Victoria, ENA.P та ін.) [5, с. 39–40]. Канадська школа державного управління є головним навчальним закладом у сфері державної служби Канади, а також установою, що проводить кваліфікаційний іспит для вступу на державну службу.

Основна місія CSPS при підготовці державних службовців – надати всім працівникам необхідні знання, уміння та навички для професійного виконання своїх посадових обов'язків та надання якісних освітніх послуг громадянам Канади. Система підготовки організована таким чином, що для просування по службі необхідно опанувати певні навчальні курси, що розроблені спеціально для окремих цільових груп (усього шість груп): від новопризначених, функціональних спеціалістів, супервайзерів (адміністраторів, контролерів), менеджерів, менеджерів вищої ланки до вищих керівників (старших керівників) [5, с. 39-40].

Окремим блоком навчання під час підготовки державних службовців є блок розвитку лідерства на засадах компетентнісного підходу.

CSPS пропонує широкий перелік програми розвитку лідерства за наступними напрямками: інтенсивна програма розвитку високопосадовців; розширена програма лідерства; програма навчальних візитів колег CSPS; університетська чемпіонська програма для заступників міністрів; програма «Дирекція» для цілеспрямованих державних службовців; Фулбрайт Програма для професійних працівників Уряду середньої ланки; програма для державних службовців за місцем служби, програма для студентів, що надає орієнтовні знання та дослідження.

Треба зазначити, що всі курси доступні в електронній формі, викладаються дистанційно та в режимі он-лайн.

Також проходить підготовка з лідерства за інтернаціональними програмами, що акцентують увагу лідерів на інструменти захисту інтересів Канади та впровадження єдиної зовнішньої політики. Навчання проводиться від 2,5 місяців до 12 днів.

Міжнародною ініціативою за участі Канадської школи державної служби, Комісії Австралійської державної служби та Національної школи уряду Великої Британії є програма «Лідерство без кордонів». Програма призначена для вищих державних службовців чотирьох країн: Австралії, Великої Британії, Канади та Нової Зеландії і створює унікальну мережу вищих державних службовців з високим лідерським потенціалом для обміну досвідом між ними [6, с. 151-153].

Проведене дослідження досвіду Канади щодо дієвості системи державного управління Канади свідчить, що система ґрунтується на наступних положеннях: вдале поєднання і використання досвіду державного управління інших країн; постійне вдосконалення системи державного управління, яке не вносить кардинальних змін у системі; дотримання цінностей та етики; чіткий зв'язок рівня посади, профілю компетенцій посади, кваліфікаційного стандарту з усіма елементами системи державної служби; обов'язкова та ефективна система постійного підвищення кваліфікації державних службовців усіх рівнів, взаємозв'язок зі службовою кар'єрою; розвинута система політичної й державно-управлінської освіти; віднесення до обов'язків державних службовців відповідальності за власний професійний розвиток; орієнтованість програм лідерства на інструменти захисту національних інтересів та впровадження єдиної зовнішньої політики; сприяння налагодженню зв'язків та обміну досвідом між керівниками вищого корпусу державної служби різних країн через участь в інтернаціональних та міжнародних програмах лідерства.

Отже, ефективна модель державного управління Канади вимагає відданих і високопродуктивних лідерів, що демонструють міцне і незмінне прагнення до створення суспільного блага, вони цінують різноманітність та підтримують цінності та етику державного управління, з метою досягнення передового досвіду управління.

Список використаних літературних джерел:

1. *Canada* [Online] // *International Monetary Fund Web Site*. - Available : <http://www.imf.org/>
2. *Canada justice laws Website* [Online]. – Available : <http://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts>
3. *Canada Public Service Commission Web Site* [Online]. - Available : <http://www.psc-cfp.gc.ca>
4. *Public Service of Canada* [Online]. - Available : https://en.wikipedia.org/wiki/Public_Service_of_Canada
5. *Система державного управління Канади: досвід для України / укл. О. І. Максимова ; за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка. – К. : НАДУ, 2010. – 60 с.*
6. *Калашнікова С.А. Освітня парадигма професіоналізації управління на засадах лідерства: монографія / С.А. Калашнікова. – К.: Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, 2010.- 380 с.*

ІВАННІКОВА Віта Вікторівна – студентка освітнього ступеня магістр Донецького державного університету управління, спеціальність «Публічне управління та адміністрування».